

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Веселин Иванов Хаджиев, член на научно жури в конкурса за заемане на академична длъжност “Доцент” по област на висше образование „3. Социални, стопански и правни науки“, професионално направление „3.8. Икономика“, научна специалност „Статистика и демография“, обявен от Стопанска академия “Д.А. Ценов” – Свищов

Относно: учебна работа и научна дейност на участника в конкурса
гл. ас. д-р Маргарита Стефанова Шопова

1. Представяне на кандидата:

По обявения конкурс за академичната длъжност “доцент” по област на висше образование „3. Социални, стопански и правни науки“, професионално направление „3.8. Икономика“, научна специалност „Статистика и демография“ молба е подал кандидатът гл. ас. д-р Маргарита Стефанова Шопова. Представените документи отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в Стопанска академия “Д.А.Ценов” – Свищов.

2. Основание за написване на рецензията

Рецензијата е изгответо на основание заповед №434/21.05.2018 г. на Ректора на Стопанска академия “Д.А.Ценов” – Свищов за определяне на научно жури по конкурса.

3. Персонална характеристика на кандидата:

Кандидатът за заемане на академична длъжност „доцент“ Маргарита Шопова притежава трудов стаж като асистент за периода 1986-1989 г., като старши асистент за периода 1989-1992 г. и като гл. асистент за периода от 1992 до сега в Стопанска академия „Д.А. Ценов“-Свищов. Общийят трудов стаж на кандидата е 32 години.

Кандидатът е придобил ОНС „Доктор“ по научна специалност „Статистика и демография“ през 2014 г. на тема „Статистическо изследване на енергийното потребление на домакинствата в България“. Обучението в ОНС „Доктор“ е проведено в Стопанска академия „Д.А. Ценов“-Свищов.

За периода 2012-2018 г. кандидатът има пълна аудиторна заетост в Стопанска академия „Д.А. Ценов“-Свищов. Средното преизпълнение на аудиторната заетост за периода е близо два пъти. От представената справка за академичната заетост се установява, че кандидатът е преизпълнил и извън аудиторната заетост.

Представените от кандидата Маргарита Шопова документи съответстват на изискванията на чл. 60, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в Стопанска академия “Д.А.Ценов” – Свищов.

4. Количествена и качествена оценка по критериите за учебна работа

Кандидатът е работил не по-малко от пет академични години като главен асистент в Стопанска академия „Д.А.Ценов“ – Свищов. Годишната аудиторна заетост на кандидата за последните години е съответно 406, 167, 435, 430, 529 и 447 часа и *отговаря на изискванията на закона за педагогически опит.*

За посочения период Маргарита Шопова е водила в ОКС „Бакалавър“ лекции или упражнения по дисциплините Математика, Статистика, Статистическо изследване и прогнозиране на развитието, Статистически анализ на структури, Статистика на застраховането и осигуряването, Статистически методи за анализ и прогнозиране, Статистически анализ на динамични зависимости и Международни икономически сравнения. Кандидатът е участвал в учебния процес и на Центъра за дистанционно обучение, ОКС „Магистър“ с дисциплината Социална статистика.

От представената справка за разработени и четени лекционни курсове се установява, че кандидатът Маргарита Шопова е участвала в разработването на 6 учебни дисциплини. Това дава основание да се заключи, че *кандидатът отговаря на изискванията на чл. 60, ал. 2, т. 1.2. и 1.3 от Правилника* за прилагане на ЗРАСРБ в Стопанска академия “Д.А.Ценов” – Свищов.

От представения списък с рецензиирани учебници се установява, че кандидатът е участвал в създаването на самостоятелен учебник по „Статистически анализ на структури“ с общ обем от 221 стр. В допълнение кандидатът участва в конкурса и с още два учебника в съавторство: „Социална статистика“ и „Статистическо изследване и прогнозиране на развитието“. Установява се, че кандидатът отговаря на изискванията на чл. 60, ал. 2, т. 1.4. от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в Стопанска академия “Д.А.Ценов” – Свищов.

Учебникът по „Статистически анализ на структури“ е предназначен за студенти, обучаващи се в специалност „Бизнес статистика и анализи“. Учебникът запознава студентите с основните методи за измерване на структурни изменения, на различия между статични структури и на неравномерност на структури.. Всяка част съдържа теоретична и

практическа част. Всяка тема завършва с контролни въпроси и задачи, които да подпомогнат самостоятелната работа на студентите.

В учебника „Социална статистика“ авторовото участие се изразява в разработване на темата за статистическото изследване на престъпността. Представена е система от показатели за характеризиране и оценяване на различните и аспекти. В учебника „Статистическо изследване и прогнозиране на развитието“ авторовото участие се изразява в разработката на темата за описателните показатели на развитието. Теоретичните постановки са подкрепени с примери.

Кандидатът е представил списък с шест рецензиирани учебни пособия – „Социална статистика“, „Математика“, „Тестове. Математика, I и II част“, „Математика – I част“ и „Математическо моделиране: теми за писмен изпит, решения, критерии за оценяване“.

Учебното пособие по „Социална статистика“ е разработено в съавторство и е предназначено за провеждане на семинарни занятия и самоподготовка на студентите. Приносът на кандидата е в разработването на темите за изучаването на доходите, разходите и потреблението на населението, статистическото изучаване на здравеопазването, престъпността и изследването на кризисни събития.

Учебното помагало по математика е предназначено за аудиторна и самостоятелна работа по Висша математика на студентите от СА „Д.А. Ценов“. Ролята му е да съдейства за изграждането на умения за решаване на задачи в процеса на обучение, да подпомогне подготовката на студентите за текущата проверка и оценка на знанията и семестриалния изпит. Същите цели има и учебното помагало „Математика: 1 част (Висша математика)“.

Учебното помагало „Тестове. Математика I част“ е предназначено за аудиторни занятия и самостоятелна работа на студентите по линейна алгебра и аналитична геометрия за студентите от специалност „Бизнес

информатика“. Учебното помагало „Тестове. Математика II част“ е предназначено за аудиторни занятия и самостоятелна работа на студентите по математически анализ и диференциални уравнения.

Учебното помагало по „Математическо моделиране: теми за писмен изпит, решения, критерии за оценяване“ има за цел да подпомогне студентите в самостоятелната им работа през семестъра и при подготовката им за изпита по математическо моделиране.

Представените от кандидата доказателства дават основание *да се даде висока оценка* на учебно-преподавателската работа. Като цяло се установява, че *кандидатът Маргарита Шопова отговаря на изискванията на чл. 60, ал. 2, т.1 от Правилника* за прилагане на ЗРАСРБ в Стопанска академия “Д.А.Ценов” – Свищов.

5. Количествона и качествена оценка по критериите за изследователска дейност

Кандидатът участва в конкурса с 24 научни публикации, в т.ч. 1 самостоятелна монография, 1 самостоятелна студия и 2 студии в съавторство и 3 самостоятелни статии. Основна част от трудовете са публикувани в издания на Стопанска академия “Д.А.Ценов” – Свищов: Библиотека “Стопански свят”, Алманах на научните изследвания, Народостопански архив и др. Част от трудовете са публикувани в реномирани чуждестранни издания: Reporter of the Priazovskyi state technical university, Economic herald of the Donbas и др.

Представената за рецензиране самостоятелна монография „Статистически аспекти на информационното общество в България“ е с общ обем от 226 страници и е публикувана в Библиотека „Стопански свят“. Изложението е структурирано в три глави, заключение, приложение

и литература. Рецензенти на монографичното изследване са проф. д-р ик. н. Иван Стойков и проф. д-р Веселин Хаджиев.

Рецензираният монографичен труд има класическа структура от три глави, въведение, заключение и използвани източници. В първа глава „Информационното общество като обект на статистическо изследване“ се изяснява същността на информационното общество, статистическите показатели и източници на данни за характеризирането му.

Във втора глава „Методологически аспекти на статистическото изследване на информационното общество в ЕС“ се разглеждат основни положения от изследването на информационните и комуникационните технологии, както в ЕС, така и в България.

В трета глава „Статистически анализ на аспекти на информационното общество в България“ се провежда икономико-статистически анализ на динамиката и структурата на информационното общество в България. Разработват се модели и прогнози на основните тенденции в развитието на информационното общество.

Резултатите от извършеното монографично изследване на информационното общество в България са оригинални, навременни и полезни. Авторът достига до съществени заключения за състоянието и развитието на информационното общество в България. Заслужава си да се отбележи, че изграждането на цифровата икономика в България изостава от стратегическите цели съгласно DESI, намаляват различията между малките, средните и големите предприятия по отношение свързаността им с глобалната мрежа, налице е ясно изразена концентрация на използвашите интернет заети лица в големите предприятия и пр.

За разработването на монографичното изследване е използван достатъчен брой информационни източници. Използваните източници включват голямо разнообразие от нормативни документи и решения, резултати на наши и други изследователи и пр.

В заключение, представената за рецензиране самостоятелна монография има **висока научна стойност и отговаря на изискванията на чл. 60, ал. 2, т. 2.1.** от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в Стопанска академия “Д.А.Ценов” – Свищов.

За рецензиране са представени и три студии. В самостоятелната студия „Информационни аспекти на статистическите изследвания на престъпността“ се поставя за цел да се изяснят аспекти и проблеми на статистическото изследване на престъпността и информационното му осигуряване, както и да се представи система от показатели за нейното характеризиране. Представени са основните източници на данни за престъпността и са идентифицирани проблемите на информационното осигуряване. Описана е системата от статистически показатели за характеризиране на регистрираната престъпност. Разгледани са възможности за изследване на латентната престъпност и противообществените прояви на малолетни и непълнолетни лица.

Студията в съавторство „Структурните промени-парадигма на новата икономика“ има за цел да извърши комплексно и систематизирано изследване на структурните промени в българската икономика през периода 1990-2008 г. Авторовото участие представя целите и приоритетите на структурната реформа, обръща внимание върху промените в отрасловата структура в контекста на научно-техническата и технологичната революция.

Студията в съавторство „Статистически контрол на качеството-европейска алтернатива на новата икономика“ има за цел да представи комплексно и систематизирано приложението на статистическите методи за контрол на качеството и производствените процеси в машиностроенето. Авторовият принос се изразява в представянето на статистическите методи и възможностите, които те предоставят за извършване на съвременен

качествен контрол. Авторски принос е и наблюдението на извадка от машиностроителни предприятия чрез анкетни карти и тяхната обработка.

Има основание да се заключи, че са изпълнени изискванията на чл. 60, ал. 2, т. 2.1. от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в Стопанска академия “Д.А.Ценов” – Свищов.

За рецензиране са представени 3 самостоятелни научни статии. От тях 2 статии са публикувани в чуждестранни научни издания. Статията „Quantitative methods in economics training“ разглежда възможностите на обучението по математика за икономическата подготовка на студентите. Представени са различни аспекти на приложението на математическите методи в икономиката и икономическите изследвания. Статията „Tourism satellite accounts – an information basis for the analysis of tourism expenditure“ представя методологическите основи на сателитните сметки в туризма. Акцентира се върху достоверността и сравнимостта на информацията от гледна точка на разходите, заетостта и създадената добавена стойност. Теоретичните аспекти са илюстрирани с емпиричното изследване на разходите за крайно потребление.

Установява се, че кандидатът е представил за рецензиране само три статии от изискуемите десет и от тях само две са в чуждестранни научни издания от изискуемите три. Като се има предвид решението на комисията по чл. 63, ал. 2 и на основание чл. 60, ал. 3, по съвкупност може да се заключи, че са изпълнени изискванията на чл. 60, ал. 2, т. 2.2. от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в Стопанска академия “Д.А.Ценов” – Свищов.

Кандидатът участва в реализирането на 4 научни, образователни и приложни проекти – „Статистическият контрол – Европейската алтернатива на качеството“, Структурните промени – парадигма на новата икономика“, „Статистиката като наука и практика – традиции и съвременни измерения“ и „Измерения на бедността в България –

статистически аспекти“. Като се има предвид качеството на проектите и реализираните във връзка с тях научни публикации може да се заключи, че кандидатът изпълнява изискванията на чл. 60, ал. 2, т. 2.3. от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в Стопанска академия “Д.А.Ценов” – Свищов.

Кандидатът Маргарита Шопова участва активно в научни форуми, в които споделя чрез доклади резултатите от своите изследвания. Представени са доказателства за участие в 17 конференции, като акцентът е върху основните теми, върху които е съсредоточен интереса на кандидата.

Представените доказателства дават основание да се заключи, че кандидатът развива активна научно-изследователска дейност и съответства напълно на ЗРАСРБ и правилниците към него.

6. Съответствие между обявените приноси и установените в научните публикации

Въз основа на представените от кандидата публикации могат да се очертаят основните научни и научно-приложни приноси. Констатира се, че те съответстват на представената от кандидата Справка за научни и научно-приложни приноси.

7. Академична известност

От представената справка за цитиранията се заключава, че изследователската дейност на кандидата е известна сред научната общност. Представени са справки за общо 11 цитирания в периодични издания, сборници, книги и дисертации. Не е достигнат броя на цитиранията според вътрешно университетските правила. Като се имат

предвид, че цитиранията са в престижни издания и кандидатът членува в професионални организации, може да се заключи че са изпълнени изискванията на **чл. 60, ал. 2, т. 3.1. и т.3.2.** от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в Стопанска академия “Д.А.Ценов” – Свищов.

8. Бележки и препоръки

Оценявайки положително учебно-преподавателската и научно-изследователската дейност на Маргарита Шопова си позволяваме следните препоръки:

1. Да преструктурира публикационната си дейност, като акцентира върху научните статии с цел осигуряване на по-добри възможности за цитируемост и влиятелност;
2. Да публикува и в списания с утвърдена международна известност, включени в индексиращи и рефериращи информационни системи, включително в Scopus и Web of Science;

9. Заключение

Въз основа на представените за конкурса материали може да се заключи, че кандидатът Маргарита Шопова отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в СА “Д.А.Ценов” – Свищов.

Предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за заемане на академичната длъжност “доцент” от гл. ас. д-р Маргарита Шопова.

20.06.2018 г.

Варна

Член на жури:

/Проф. д-р В. Хаджиев/

